

SKOZI KIJEV se sedaj pomika sovjetska mehanizirana armada, kark in druge čete v nadaljevanju ofenzive proti zapadu. Nemci so se na tej strani Ukrajine morali umakniti pred zmagovitimi ruskimi četami že preko meje blizu Poljske in Moskva pravi, da ne bo dolgo, ko bo vsa Sovjetska unija istrebljena sovražnih vpadalcev.

Francozi nočejo med države "tretjega reda"

ATLANTSKI CARTER V TEORIJ IN PRAKSI. — ZATONI VELESIL. — VRETJE V ARABSKIH DEŽELAH. — RADODARNOST ANGLEŽEV. — KAJ BO S KOLONIJAMI, KI SE UPIRAJO?

Iz veličine v ponižanje
Ko je stopila Francija leta 1914 v prvo svetovno vojno, je bila veselila. Po versajlskem miru pa je postala v Evropi dominantna država. Se je začel ustiti Mussolini, in potem še Hitler, se je njena pomohkužena javnost ustrašila in začela popuščati.

Ko je šla v sedanjo vojno, je bila oglašana za najmočnejšo militaristično silo na svetu, saj kar se kopne armade tiče. Ves svet si jo je predstavljal za nepremagljivo. A Hitler pa je le poznal njeno slabost. In na drugi strani Moskva, ki je iz romanj mareljarjev iz Londona in Pariza v Monakovo spoznala, da se ji na zvezo s Francijo ni prav nič zanašati. Sklenila jo je v dobri veri, a je bila prevarjena. Nato se je ukanila s še slabšo zvezo, namreč s paktom z Nemčijo, v katerem ni pridobila drugega kot težke izkušnje in blaznjo.

Kaj s Francijo po vojni?
Francija, ki je bila tepena v tej vojni kot še malokatera mogoča država v zgodovini, je sedaj nekam potiskana tudi s strani onih, ki so ji bili zavezniki. Nad tem dejstvom se hudeje posebno odbor za osvobodjenje, s sedežem v Alžiru, ki mu načeljuje general Charles de Gaulle. On je bil po porazu francoske armade ljubljene Anglije, ker se je boril v naprej proti Nemčiji in v teh naporih Veliki Britaniji v takratni njeni osamelosti veliko pomagal. A ko pa so šle Zed. države v vojni metez proti Hitlerju, in že prej, pa so naši diplomati skušali za apizarstvom s Petainom in njegovimi ljudmi v Vichyju in nato z Darlanom in drugimi francoskimi fašističnimi prvaki v Afriki.

De Gaulle se je nad to taktiko ameriške diplomacije zelo zgražal in se ji zameril. A ker general Henri Giraud, ki ga je protežirala ameriška vlada, ni dobil zadostne opore niti med francoskimi konservativnimi krogi, se je nedavno umaknil de Gaulle, toda diplomati so prišli njegov osvobodilni odbor v še težje razmere. Bil je ignoriran na konferenci v Moskvi in prej pa v sklepanju premirja s Italijo. Nato mu je še Churchill s javno izjavo povedal, da ga Anglija smatra le za nekakega poverjenika, kateremu so angleška in ameriška vlada zaupale uprav-

ljanje tistih francoskih krajev, ki niso pod nemško okupacijo.

Rusija bolj popustljiva
Moskvi se prepehovanje borbenih Francozov s strani Washingtona in Londona kajpada ni dopadlo in je to izrazila na dokaj razumljiv način. A dosegla ni dosti s tem. Priznala je odbor v Alžiru za predstavnik vsega francoskega ozevlja, toda to je bila le diplomatska gesta brez militaristične opore. Afrika je v posesti Anglije in Zed. držav in v Alžiru so angleške in ameriške čete. Sovjetske so daleč na vzhodu, v boju z Nemci, in v Afriki torej brez vpliva.

De Gaulle, ki je zahteval, da se naj francoski osvobodilni odbor prizna za francosko vlado, je dobil iz Washingtona odgovor, da francoske vlade ne bo, dokler ne bo Francija osvobodena in si jo sama določi. Ugovarjal je, da je francoski odbor na francoskem ozemlju, torej pomeni veliko več kot razne ubežne vlade v Angliji ali kjer že vedre, pa mu ni nič pomagalo. Tudi Rusija ni hotela napraviti afere iz tega vprašanja. Nji je glavna naloga poraziti Hitlerja, in v tej rabi vso pomoč, ki ji jo moreta ali pa hočeta dati Amerika in

(Konec na 3. strani.)

Skupni napor Italiijanov, da si izvojujejo zmago vzlic porazu v vojni

Le še majhen del Italije je pod zavezniško okupacijo. Na njemu se vrše bitke naših čet z nemškimi in Mussolinijevimi, a v ozadju pa se pleče intrige, ki so tolikšne z zavezniške kot s "sobojevnike" strani, da so celo darlanizem zasenčile. Zavezniki so priznali kralja in Badoglija, a očitno je sedaj vsem, da ju v Italiji nihče več ne mare. Torej kaj naj storita London in Washington z njima? Churchill bi rad ohranil Italijo svojski dinastiji in ameriška vlada mu v teh prizadevanjih ne dela ovir. Toda London in Washington bi ob enem rada, in pritrilja jima je Moskva, da naj postane sedanja kraljeva vlada "bolj demokratična." Ne morejo pa dobiti demokratov, ki bi hoteli Emanuelu in Badogliju delati stafažo. Še celo Sforza, ki je človek velikih ambicij in bi se rad vrnil na krmilo italijanske notranje in zunanje politike, se brani v družbo s kraljem in s "knezom addis-ababškim" (Badoglijem). Ker italijanski in ameriški diplomati v pogajanjih v Neaplu niso uspeli, so od tam prišle vesti, ali pa domače "sugestije", da naj dinastija ostane, toda za kralja naj se proglasi kronprinčevega šestletnega otroka. Dinastija bi še v nadalje zajemala iz državne blaginje, a izgubila bi besedo v vladi. Badoglio bi lahko postal regent ali kar že, vlado pa naj bi tvorili taki demokrati, ki so za volilno pravico toda ne za socializem.

Takih demokratov je med Italijani mnogo. Najbolj znan izmed njih je v svetovni javnosti grof Sforza. O njemu poročajo, da noče v vlado pod kraljem in Badoglijem, a tudi če odstopita, je pripravljen prevzeti vojvoti le, če se Italije po zmagi nad Nemčijo ne bo oskubilo. Zahteva, da zavezniški obljubijo Italiji povrnitev njenih kolonij v Afriki in da ostane njeno kar je dobila v prejšnji vojni. To stališče je Sforza propagiral ves čas tudi v Ameriki. Z njim soglašajo v teh zahtevah vsi Italijani. Jugoslovani, Grki, Albanci, pa tudi Etiopci in Arabci imajo torej dovolj vzroka, da so na straži pred imperializmom iz Rima, ki jim znova preti.

Neodvisnost Filipinskih otokov

Filipinski otoki so izgubili neodvisnost pred 378 leti. Morarica Zed. držav jih je osvobodila španske nadvlade, ni pa jim dala svobode, temveč so prišli pod vlado v Washington. Vao to dobo so se Filipinci borili za neodvisnost, večino ustavno, pa tudi neustavno. Zvezni kongres jim je končno svedeno zagotovil, da postanejo leta 1946 neodvisni.

Medtem so Filipinci prišli v tej vojni izpod ameriške pod japonske vlado. Zviti japonski državniiki so se odločili pridobiti naklonjenost Filipincev s proglasenjem "neodvisnosti"

njihovih otokov, seveda pod japonskim "protektoratom". In res si je japonska vlada pridobila v teh manevrih precej vplivnih filipinskih politikov, ki so ostali v času japonske invazije na svojih otokih, nekateri, vstevši predsednik Quizon, pa so pobegnili v Zed. države. Predsednik Roosevelt je dne 6. oktobra kongresu priporočil, da naj ga pooblasti proglašati neodvisnost Filipinov kadarkoli se mu bo zdelo umestno, torej pred letom 1946, da s tem Filipince zagotovi o poštenih namenih ameriške vlade, od katere imajo vsekakor pričakovati v vsakem oziru več, kot pa od Japonske.

Zavezniki obetajo pravo invazijo in sebi velike izgube

Ameriški armadni častniki pravijo, in druga poročila jim pritrujejo, da se obetana "druga fronta" ustanovi prav gotovo — če ne prej, pa neizbežno v prihodnjem letu. Vsi pa priznavajo, da bo taka invazija za poraz Hitlerja stala mnogo življenj. Hitler je zgradil ob Franciji, Belgiji in Nizozemski utrdbe, o katerih je v svojem nedavnem govoru dejal, da jih ne bo nikomur mogoče prodreti. Churchill meni, da se je bahal po krivem, a ob enem priznal, da jih ne bo mogoče zavzeti brez zares velike izgube življenj.

Kaj take izgube pomenijo, vedo v Sovjetski uniji, kjer je bilo v letošnji sovjetski ofenzivi milijon sovjetskih vojakov ubitih in dva milijona pa ranjenih in ujetih. Tako trdijo Nemci.

Ameriške izgube širom sveta v tej vojni so znašale od dneva japonskega napada na Pearl Harbor pa do novembra (citirano iz uradne objave 11. novembra) 120,967 mož. Izmed teh je 25,389 ubitih, 32,959 pogreanih, 35,805 ranjenih in 26,820 ujetih.

V zadnji vojni so nam zmagovite dežele prisegale, da takih tragedij ne bodo več dopustile. Sedaj enake obetajo. A premalo pa govore o vzrokih za vojne. Če teh ne odpravijo, bodo vse te žrtve znova zama.

KONCERT ZARJE V CLEVELANDU BO NA ZAHVALNI DAN

Splošno znani pevski zbor Zarja v Clevelandu priredi svoj koncert, kakor vsako jesen, tudi letos na Zahvalni dan v četrtek 25. novembra. Vršil se bo v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Podrobnosti so v dopisu L. Poljšaka, priobčen v tej številki.

ZABAVA NADE

Zensko društvo Nada št. 102 SNPJ bo imelo v četrtek 18. novembra domačo zabavo v spodnji dvorani SNPJ. Vsi njeni prijatelji so vabljeni, da se je udeleže. Ob tej priliki bo oddala tudi nekaj nagrad.

Naša vojna v Italiji ni lahka stvar

Iz poročila vojnega departamenta je razvidno, da znašajo naše izgube v Italiji povprečno vsak dan dva tisoč mož.

S tem bi ameriška vlada dobila tudi dobro protiutež zoper japonsko propagando na Filipinih.

Rumunski Karl in habsburški Oto segata predaleč

ZRTVE BORBE ZA SVOBODO IGNORIRANE, KRALJI, EKS KRALJI IN PRETENDANTI ZA PRESTOLE PA OGLASANI ZA VELIČINE. — NORCEVANJE NA RAČUN DEMOKRACIJE

Zed. države se ponasajo za najdemokratičnejšo deželo na svetu, kar je bila tudi Nemčija pod weimarsko ustavo. In kakor tam, tako tukaj izpodkopavajo tisti, ki imajo denar, ugled in vpliv vse tisto kar naj bi bilo temelj resnične demokracije. To se v tej deželi dovoljuje zato, ker samo "višja družba" kaj šteje: Chicago Sun z dne 15. nov. je imel k temu uvodnik, ki se v bistvu glasi:

Karl in Oto

Rumunski eks kralj Karl in pretendant za odpravljeni avstrijski prestol Oto Habsburg si vse mogoče viže nakositi čimveč detelje v Ameriki. Karl sicer ne sme v to deželo, zato si je iz Mehike najel publicistijski urad v New Yorku, Oto pa je med nami in si sam kuje publiciteto.

Njun namen je enak: Oba se hočeta priklopiti nazaj na hrbet brezmočnega ljudstva in v ta namen iščeta opore med reakcionarnimi in zmedenimi Američani.

Lahko se o njima tole reče: Trdo kožo imata. Oto si je izposloval v našem vojnem departamentu dovoljenje za ustanovitev avstrijskega bataljona. Protesti, ki so sledili, so mu to potezo ugonobili. Vojni department se je pod pezo protestov premislil in načrt prekal.

Karl v Mehiki skuša priti v Zed. države, a ker mu ni dovoljeno, si je najel publicistijsko agenturo v New Yorku, ki dopoveduje, kako bi le on mogel voditi uspešno gibanje za "svobodno Rumunijo". Bivši državni podtajnik Sumner Welles mu je hladno odgovoril, da bi tako sodelovanje ne bilo zavezniški stvari v nikakršno korist. A vzlic temu si oboja dva krta kar naprej prizadevata pririniti se k tronu.

Oto je nedavno predaval v Chicagu. O Viktorju Emanuelu je dejal, da je velik patriot, a

grof Sforza bi v Italiji niti za konfederca ne mogel biti izvoljen.

Istocasno je eks kralj Karl izdal proklamacijo za "svobodo in demokracijo" v Rumuniji. Dokler je bil kralj, je to oboje zatiral. V proklamaciji je izrazil željo, da jo bi ljudstvu v Rumuniji sporočili zavezniški narodi — to se pravi, ameriški in angleški radio in v pamfletih naši letalci.

Upamo, da mu ne bo ugodeno. Naj rajše pomagajo ljudstvu Rumunije in Avstrije.

Rumunsko ljudstvo je bilo pod pustolovcem Karlom dovolj oskubeno in prav nič ne želi njegove vrnitve.

Avstrija je imela pod Habsburži dovolj tiranstva.

Tako piše o tem omenjeni časopis, ki je eden izmed onih par redkih ameriških dnevnikov, ki propagira demokracijo tako, kot jo je treba oglašati in braniti.

Obračanje plašča po vetru

Pred kongresno komisijo za raziskovanje občevalnih sredstev je bilo minulo poletje poročano, da je bilo tedaj v uradu za vojne informacije upoštevanih 417 tujcev z letno plačo od \$3,800 do \$8,000. Med njimi je bil Italijan Renzo Nissim, ki ga je komisija zaslislala zaradi zatožb proti njemu. Kongresnik Cox ga je vprašal, če je bil v Italiji fašist. Odgovoril je da. "Čemu?" je silil vanj kongresnik Cox. "Zato, da sem dobil delo." In tu pa si nehal biti fašist, zato da si dobil delo pri ameriški vladi!

"Da," je odgovoril kongresniku Coxu Renzo Nissim. Tu je bil uposlen za oddajanje italijanskih govorov v Italijo v propagandi proti fašizmu. Ljudje, ki pravijo, da se za denar vse dobi, so torej še vedno v pravem.

JSZ in Prosvetna matica obdržujeta konferenco dne 6. dec. v Milwaukeeju

Anton Garden, tajnik krajevne organizacije Prosvetne matice in JSZ za okrožje Chicago-Milwaukee-Waukegan-Sheboygan je v vabilu za izvolitev delegatov na konferenco, ki se bo vršila 6. dec. v Sostarichevi dvorani na 539 So. 6th St. omenil med drugim:

"Konferenca se bo bavila poleg domačih prosvetnih zadev tudi s starim krajem, ker to vprašanje je sedaj med nami najbolj v ospredju, kakor tudi Sans in njegovo delo. Koliko moremo mi vplivati na razvoj tamkajšnjih razmer, kar se splošno ureditve Balkana in Evrope tiče, je seveda odprto vprašanje. Vendar pa si bomo lahko izmenjali naše mišljenje in storili, kar je mogoče. Kaj mislite, ali naj podpremo partizane, ki so po vseh videzih edina sila v Jugoslaviji in na Balkanu v splošnem, ki so zmožni ustvarjati res kaj boljšega kot je obstajalo pred to vojno? Po svojih zastopnikih lahko izrečete svoje mišljenje, konferenca pa svojega na podlagi mišljenja večine."

Konferenca se prične ob 10. dopoldne. Prijave delegatov sprejema tajnik Anton Garden, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill. Vstop na zborovanje vsakemu prost.

Kdo in kako naj preživlja gladne po svetu?

Na konferenci zavezniških dežel — nad 30 je zastopanih na nji, se je šlo predvsem o problemu, odkod dati ljudem kruha, ko bo konec vojne. Zbrali so se v Atlantic Cityju, kjer se dobi vse, kar se more kupiti za denar, in argumentirali večino tako ljudje, ki sploh ne poznajo vzrokov, čemu milijone ljudi hira v pomanjkanju v morju izobilja. Zato so živilski problem presojali s stališča svojih privatnih interesov in zvrčali odgovornost za preživljanje sestrastim propagandistom, ki tukajšnji masi pripovedujejo, da smo žrtev svetovnega izkoriščanja in da vsi pričakujejo, da naj bo le Uncle Sam svet Miklavž.

Vendar pa je prehranjevalni problem tako ogromen, da javnost ne more preko njega niti v takozvanih "sitih" deželah. Mno-

ge države, ki so pridelovala pred to vojno več živeža kakor so ga potrebovale, bodo po tej vojni odvisne saj par let od uvoza iz "sitih" dežel. Na primer Rumunija, Jugoslavija in morda celo Madžarska.

Z mesom in žitom lahko največ pomagajo Zed. države, Argentina in Kanada. Argentina ni na naši strani, toda trguje z Anglijo, čeprav je naklonjena Hitlerju. A te tri dežele same ne bi mogle prevzeti odgovornosti za prehranjevanje ljudstev po svetu, tudi če bi hotele. Problem je svetoven in na svetu je veliko dežel, ki prideljujejo več živil kot pa jih potrebujejo.

To je eno in v Atlantic Cityju o tem ni bilo spora. Vprašanje se tiče zgolj točke, kdo naj plačuje živila in jih potem podarja onim, ki jih nimajo.

Ob vsakem takem vprašanju so oči delegatov, takozvanih združenih narodov uprte v dele-

gacijo Zed. držav. Pa ne povsem po krivem. Kajti čeprav se hvalimo z radodarnostjo, je vsemu svetu vendarle znano, da smo mu prodajali svoje blago za zlato, toliko časa, dokler je zlata kaj imel. Sedaj ga imamo zokopanega v Kentuckyju, ker ga niti našim državljanom več ne zaupamo.

Ampak zlato, tudi če bi ga Zed. države hotele raztrositi nazaj po širnem svetu, ne bi gladnim nič pomagalo. Med ljudi je treba z živili, ne z zlatom. To poudarja grška zamejna vlada, enako poljska, in isto vidimo v Italiji, kamor Amerika ne uvaža nikakršnih cekinov, pač pa živila. Poljska vlada pravi, da bo to zimo umrlo vsled pomanjkanja četrta milijona poljskih žen, otrok in mož, če jim ne pomagamo. Enako poudarjajo Grki. Angleška vlada nasprotuje, češ, vsako živilsko podpiranje ljudstev v okupiranih krajih je

ob enem pomoč Hitlerju. Torej porazimo najprvo njega, potem pa s sproščenimi ladjami gladnim z živili na pomoč.

"A kda' ga mislite poraziti?" vprašujejo Grki. "Ako bomo zavlačevali s porazenjem njega in zaničavali dovoz živil našemu narodu, čemu se je Grkom še sploh vredno boriti?"

Slično vprašujejo Poljaki, katerim so Nemci pripravljali dopustiti dovoz hrane, ker bi imeli od tega saj neposredno tudi onk dobiček. Angleška in ameriška vlada vztrajata, da naj pride živilska pomoč šele po vojni. In če si hočejo pogazena ljudstva pomagati, naj čimveč store, da se jo konča rajše danes ko jutri. In potem se prične boj med propagando in — kruhom. Vlada Zed. držav je uverjena, da ji bo šlo v nji dokaj gladno, ker bo lahko nudila več hrane gladnim ljudstvom v pomoč kot katerakoli druga dežela.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$5.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1904.

Editor: Frank Zeits
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$5.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864

Hitler še upa, da se mu posreči izolirati Sovjetsko unijo

Glavni up Hitlerja v tej vojni je še vedno kapitalizem Anglije in Zed. držav. Posebno na slednjega se zanaša.

Kmalu po moskovski konferenci, ali bolj določno, dne 11. novembra, je njegov propagandni minister Josip Goebbels priobčil v časopisu Das Reich članek, v katerem poslednjič svari Anglijo in Zed. države, da ako Nemčija pade, bo z njo vred konec zapadne civilizacije v Evropi in tudi v Ameriki bo propadla.

Na kratko povedano, smisel članka je, da če se bo morala Nemčija podati Rusiji, bo konec kapitalizma v Evropi in nato tudi drugje.

Hitler ga je enkrat že rešil. To njegovi propagandisti pridno ponavljajo. Pravi, da je Rusijo napadel zato, ker je mislila Nemčije proti vzhodu. Angleži in Američani tega niso razumeli, pa so jo "napadli".

Bilo bi nesmiselno tajiti, da je v Zed. državah in v Angliji sploh povsod po svetu mnogih strah pred sovjetsko zmago. Boje se namreč za svoje privilegije in za svoja bogastva.

Churchill jih je skušal nedavno potolažiti z izjavo, da je on nasprotnik socializma. Če ne bi bil, bi sploh ne bil Churchill in še manj pa na čelu torijske stranke. Prav gotovo je nasprotnik socializmu tudi minister zunanjih zadev Anthony Eden, čeprav je zelo dober diplomat in zato tega nasprotstva nikjer odkrito ne poudarja. Prizadeva pa si s Churchillom vred ohraniti sistem kakršen je. Ko je šel zadnjič v Moskvo naš državni tajnik Cordell Hull, prav gotovo ni odletel na obisk k Molotovu in Stalinu v namenu, da izpodkoplje tla kapitalizmu.

A ker so se domenili, da bodo vztrajali v vojni dokler ne bo Hitler poražen, in potem pa sodelovali v preurejanju sveta, se je Hitlerjev štab ustrašil in preko glav angleških in ameriških državnikov znova zagnal svarilo kapitalistom, češ, ako pustite Nemčijo v porazenju, boste tudi vi dokončali!

Nedvomno sta Eden in Hull na konferenci v Moskvi govorila z Molotovom o teh stvareh. Namreč o načelu privatne svojine. Iz poročila je razvidno, da jima je sovjetska vlada zagotovila neumešanje v gospodarski red tujih dežel, a ob enem pa dobila v zameno od nju obljubo, da se bo socialna vprašanja reševalo demokratsko, ali po naše rečeno, tako, da bo moral kapitalizem popuščati ne da bi se ga kratkoma zrušilo. Če že mora izginiti, naj se to zgodi razvijno, brez bolečin zanj.

Trik Nemčije, da se zavzevke razdruži s strašilom hipnega propada kapitalizma, se torej ni obnesel. Sicer bi bil ves angleški in ameriški kapitalizem še vedno odprto v boju zoper Sovjetsko unijo, kakor je bil, če bi Hitler ne storil usodne zmote, da je spravi skupaj proti sebi dežele, o katerih je mislil, da bodo z njim v vsakem slučaju. Ker so v Moskvi dokaj razumni, so ta položaj izkoristili in ob enem kapitalizmu zagotovili, da se Rusija proti njemu izven svojih mej ne bo borila. Naj ljudstvo vsake dežele samo odločuje, kaj in kako.

Razrednih razlik se posedujoči sloji v Veliki Britaniji in Zed. državah sicer zelo zavedajo in v strahu pred delavstvom se ukvarjajo z načrti za socialno zaščito onih, ki jim grade bogastva. A razredni boj bo v celoti temu ostal, pa če se Rusija vanj umešava ali ne. Ostal bo, dokler bo v veljavi sistem, v kakršnem je eden izkoriščevalec in drugi pa izkoriščen. In izkoriščani se bodo borili naprej, da ga odpravijo. Moskovska konferenca je morda to borbo usmerila v razvojne, humanitarne toke, princip hitlerizma pa je, da se inspiracije tlačenih duši v krvi.

Pred volitvami vsi za delavstvo

V prihodnjih volitvah ne bo treba delavstvu drugega kot le izbirati med "prijetelji". Demokratska stranka, ki je šla v par letih zelo na "desno", bo postala "delavska" prijateljica spet prihodnje pomladi. Wendell Willkie pa je svoji republikanski stranki priporočil, da se naj čimprej proglasi za zaščitno delavcev in njihovih unij. Ekonomske rojaliste je posvaril, da si delavci veliko škodo, če bodo smatrali republikansko stranko neprenehoma za čit svojih privilegijev in za orožje proti delavstvu. Naj torej razumejo, da so tudi delavci ljudje. Willkie je spreten politik in ve, kako motiti maso, da ne bi zahtevala več kot drobtine.

OSCAR AMERINGER

Stari šaljivec, satirik, organizator in bojevnik Oscar Ameringer je utihnil. Preminul je v 73. letu starosti. Vse njegovo življenje je bilo plodovito in vseskozi je bil bojevnik, bodisi dokler je delal pri socialističnih listih, potem kot urednik glasila odstople illinoiske in kansaške sekcije UMW, in nato kot izdajatelj tednika American Guardian. V boju z John L. Lewisom je struja, katero je pokojnik zastopal v njenem glasilu, izgubila, in šlo mu ni po sreči tudi v njegovem tiskarskem podvetju v Oklahomi.

Socialistično stranko je pustil—oziroma aktivnosti v nji čim

IZKRCAVANJE AMERISKIH ČET V NEAPLU.—Na sliki v sredi je ameriška bolničarka in za njo mnogo drugih, ki začno z vojniki gredo z ladje na svojo službo v južni Italiji.

Rusiji je potreben dolgotrajen mir

Napisal DONALD BELL

Moskovska konferenca je bila zastrta z zavoso neprodne skrivnosti, toda na podlagi dosedanjih informacij je možno trditi, da so Rusi z največjim poudarkom stavili zahteve glede bodoče organizacije varnosti, in da so s temi zahtevami tudi prodrli. Obenem pa so tudi izjavili, da so pripravljeni garantirati meje svojih sosedov, kot na primer Čehoslovaške, ne da bi se vmešavali v notranje zadeve teh držav. V tem je z veliko jasnostjo obrisana omejitve ruskega vpliva v Evropi. Ta vpliv bo diplomatske vrste in določen po mednarodnih pogodbah. Moskva torej ne bo imela v povojnem svetu revolucionarne politike, ki bi mogla spremeniti vso Evropo v domeno Sovjetske unije.

Kaj je bilo sklenjeno glede Nemčije, se bo pokazalo v so razmeroma kratki dobi. To se bo zrcalilo že v tem, kakšno stališče bodo zavzele Zedinjene države napram različnim nemškimi komitejem v najbližji bodočnosti. Vsekakor pa je jasno, da je propadla ideja, da velja Nemčijo raztrgati na male košce. Tudi tukaj je prišlo do kompromisne rešitve z Rusi, in to bo najbrže pospešilo razpadanje nemške morale. Mnogi tukajšnji krogi sodijo, da je polom Nemčije še pred božičem ne le mogoče, temveč celo precej verjeten.

Rezultati moskovske konference so tem bolj značilni, ker je bilo mnogo takih pesimistov, ki nikakor niso mogli najti izglede, da pride do takega anglo-ameriškega-ruskega sporazuma. V trenutku, ko sta pripela Cordell Hull in Anthony Eden v Moskvo, so te pesimistične sode še vedno naraščale. Ravno v tistem času so se začele kazati v vsej svoji slavi nove velike ruske zmage, ki so bile za vse vojaške strokovnjake največje presenečenje. Tem strokovnjakom zapadnih velesil je predrtje ruskih čet na Dnepru pokazalo, da je rdeča armada popolnoma kos nalogi, in da celo nadkriljuje nemško Wehrmacht. Ako bi bilo prišlo letos poleti do ustanovitve druge fronte v Franciji, ni nobenega dvoma, da bi vsi pripisovali sedanje ruske zmage podpori zavzevniške fronte v zahodni Evropi.

Zavlačenje s to drugo fronto pa je imelo to nepričakovano in nezaželjeno posledico, da je

je zmaga struja militantov, s katero je bil. Pred to vojno se je posvetil boju proti Rooseveltovi vnanji politiki, češ, da nas tira v konflikt. Nato pa se je s svojim listom vred umaknil. Lotila se ga je bolezen in pokopala. Z njim je šel eden izmed zadnjih pionirjev ameriškega socialističnega gibanja. Časten mu spomin, kajti v borbi za pravice proletariata je storil veliko—več kot pa "mož je storiti dolžan".

pokazalo vsemu svetu z nepobitno jasnostjo, da je Rusija na evropskem kontinentu odločujoča vojaška sila. Nezaupni opazovalci so radi tega začeli dvomiti o tem, da-li bosta smatrala Stalin in Molotov po takih zmagah sploh še potrebno, da se sporazumeta z Anglijo in Ameriko. Povsem verjetno je bilo videti, da bo šla Rusija preko onega, kar je potrebno za njeno varnost in da bo prevzela hegemonijo na evropskem kontinentu. Kajti Sovjetski uniji bi bilo mogoče, ako bi hotela, zavzeti politiko, da Nemčijo sama premaga in potem Evropi vsili svojo voljo.

Ta pesimistična sodba je v Moskvi propadla. Rusija nima namena, razvijati se na imperialistični način. To je najbrže manj radi tega, ker je komunistična, kot radi njenih posebnih nalog in razvojnih ciljev, katere si je Sovjetska država stavila sami sebi. Vladarji v Kremlinu so oblagodarjeni, kajti nahajajo se v takem položaju, da jim izkoriščanje domačih naravnih virov nudi večje možnosti nego plenitev tujih ozemelj. Tako, da je za Ruso problem zunanje politike preprosto vprašanje, kako zavarovati proti grožnjam od zunaj notranji razvoj Rusije.

Ta program notranjega razvoja in napredka Rusije je že zdaj precej jasen. Že med to vojno so napravili iz Sibirije največji industrijski kompleks vse Azije. Sibirski industrija je zdaj tako obsežna kot kitajska in japonska skupaj, in popolnoma upravičeno je danes trditi, da bo imela Sibirija v Aziji nekoč isto vlogo, katero imajo zdaj v industrijskem pogledu Zedinjene države v zapadni hemisferi.

Naravne razvojne možnosti za Sibirijo so danes ravno take, kot so bile za Ameriko pred sto leti. Največji problem za oba kontinenta — kajti Sibirija je po svojem obsegu in svojih naravnih virov ogromen kontinent — je bil isti, namreč pomanjkanje delavskih sil. Od začetka vojne je Sovjetska unija naselila v Sibiriji 15 do 20 milijonov ljudi, in večina teh beguncev iz Evrope se ne bo nikdar več vrnila nazaj v evropsko Rusijo. Ostali bodo kamor jih je zaneslo, in bodo tako postali ključ, ki bo odprl ogromna bogastva te dežele.

Sibirski industrija se seveda prva tri ali štiri leta po vojni ne bo pojavila s svojimi produkti

na inozemskih tržiščih. To dobo bo posvečala rekonstrukciji evropske Rusije, tako da bo šlo vse, kar bo producirala, nazaj v evropsko Rusijo. Zdej že splošno prevladuje mnenje, da bo dirigirana ruska industrija zmogla popraviti opustošeno gospodarstvo zapadno-ruskih pokrajin, v katerih je razsajala vojna, v teku te izredno kratke dobe. Ko bo ta prehodna doba končana, Rusija ne bo le zadobila nazaj zopet svoje prejšnje sile, temveč bo za prirastek sibirski industrije še celo močnejša kot pred vojno. Svoje izgube ljudi bo nadomestila s tem, da bo anektirala ona ozemlja v vzhodni Evropi, katere bodo tvorila za sovjetska ozemlja nekakšen pas obrambe in sigurnosti.

Po tej periodi rekonstrukcije, bodisi od 3 do 5 let, bo seveda vse odvisno od vprašanja, ali se bo morala Sovjetska unija pripravljati na nove vojne, ali pa se bo mogla z vsemi svojimi silami posvetiti še za dobe ene dodatne generacije izkoriščanju svojih bogastev.

V prvem slučaju se bodo opovile one krize, katere smo poznali okoli leta 1930. V drugem slučaju pa bi napočila za prebivalstvo sovjetskih dežel v najkrajšem času dolga doba, v kateri bi se njegove življenjske razmere neprestano boljšale, dočim bi se sovjetski vladi odprl čas naraščajočega vpliva in velike oblasti. Razvoj v nemoten miru je tako neizmerno bolj ugoden, toliko bolj primeren cilj za njihovo politiko, da so možne v Kremlinu radi pripravljeni odredi se marsikaterim takim interesom, katere bi si mogli vzeti s silo svojega orožja.

Vodilna Molotova misel na moskovski konferenci je bila torej ta, da doseže za Sovjetsko unijo čim več mogoče in čim trdnjše garancije za dobrobit svoje dežele, ne da bi pri tem pogljal britanski ali ameriški velesilo v novo skupno defenzivno fronto, ki bi brezpogojno nastala, ako bi bile ruske zahteve neznosne — a to bi opomoglo ureditve trajnega miru in s tem tudi omejitev mednarodnega oboroževanja. To pa je eden izmed ciljev sovjetske politike. Videti je, da je konferenca izdatno približala uresničenje tozadnega sporazuma z anglo-saškimi velesilami.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

"In vendar se suče!" je rekel Galileo svojim rabljem, kateri so ga skušali prisiliti v izjavo, da je zemlja ploščnata. In če so kdaj veljale te besede, veljajo danes, kajti zemlja s svojimi epohalnimi časi se danes v resnici giblje.

Na ruski fronti

Kijev je padel in sovjetska armada je prodrla od njega že daleč na zapad. Zadnje poletje, ko se je ves zavezniški svet tresel in ugibal kje in kako grozna bo tista poletna nemška ofenziva — ali bo padla Moskva — ali jo Nemci umerijo proti Leningradu — danes vedo, da so tisti, kateri so napovedovali poraz Nemcev, ko pride zato ugoden čas, pa naj bo poletje ali zima, imeli prav. Rusija je hranila svoje rezerve, kot jih je hranila pri Moskvi leta 1941, ter pri Stalingradu. Danes je vsa južna nemška armada razkosana in v begu.

Praznovanja šestindvajsetletnice ruske revolucije se je udeležil ves zavezniški svet. In prav je tako, kajti Rusija je pokazala to, kar ni pokazala nobena druga organizirana država — armada, katere je ustavila in premagala največjo oboroženo silo, kar jo je še videl svet. Hitlerjev govor ob dvajsetletnici nacističnega pustolovstva je to priznal.

V Jugoslaviji

se vedno bolj čisti. Obdolžitve generala Tita, da so gotovi četniki v službi Nemcev, potrjuje svarilo generala Henry M. Wilsona, naslovljeno vsem jugoslovanskim četnikom, naj takoj prenehajo s pajdašenjem z Nemci, če nočejo nositi imena izdajalcev. To so od nemškega poljudnika precej težke besede. Ni se zgodilo prvič v zgodovini, da kadar sta bila v nevarnosti prestol in krona, se je šlo po pomoč tudi k sovražniku. Vzglad francoska in ruska revolucija, španška civilna vojna itd. Upam, da to strezne tudi naše ljudi. Pisatelj Louis Adamič je Slovencem in Jugoslovanom napravil ogromno uslugo s svojo knjigo "My Native Land", kjer je tako močstrsko razkrinkal naše rodne fašiste. Kritika o nji, kar sem je še do danes čital, je zelo povoljna in jaz jo priporočam vsakemu, da si jo nabavi. Dobite jo v knjigarni Proletarca.

Pri nas

Republikanske zmage v zadnjih volitvah, katere so se vršile v nekaterih državah, so spravile naše reakcionarje naravnost v nebesko veselje. "Roosevelt je premagan", "new deal" mrtve! so v naših meščanskih listih kričale štiripalčne črke, katere si lahko čital preko ceste. Staro besedilo in še starejša ameriška navada se spet ponavlja. Danes demokrati — jutri republikanci — in delavci so pa danes tu, jutri tam — kot je pač stara unijska navada, da se voli za prijatelje in pobija sovražnike. O kakšni močni delavski stranki danes še ni nobenega sluha.

Zadnje čase so bili ameriški listi polni neke afere doli v Nassau, Bahamas — kjer je neki aristokratski pustolovec baje ubil svojega bogatega tasta. Cela stvar se je vlekla tedne in je bila končana 11. novembra z oprostitvijo obtoženca. Če bi bil dotični ubiti tast navaden delavec, ne pa multimilijonar, bi bilo že davno vse končano. Tako je pa komaj zavzete Kijeve spodrinilo tisto neumnost iz prvih strani ameriških dnevnikov.

Čikaška Tribuna nadaljuje s svojim strupom. Se posebno sedaj po nekakšnih republikanskih zmagah ji je zrastle pogum. Že precej časa se piše po gotovih listih, kateri so bili pred napadom Japonske iskreni zagovorniki izolacije, da naj Amerika popusti svojo bojno akcijo v Evropi ter vrže čimprej vse sile proti Japonski. Ali vse to bi jim človek, kateri jih pozna, še ne zameril, če bi ne bilo tistih strupenih insinuacij proti ostalim zaveznikom. Nekaj časa je imel "krnel" samo Anglijo na piki, sedaj se je spraval pa še na Rusijo, češ, čemu podpirati in pošiljati hrano in municijo tem ljudem, kateri nočejo napovedati vojne Japoncem? Njemu ni dovolj, da pretepa 230 divizij Nemcev, "krnel" hoče, da se spravi tako tudi na Japonce.

Čudno! Leta 1941, ko so Nemci udarli v Rusijo, je ravno ta lastnik Tribune konstatiral, da je ruska armada zanič in da ne bo vzdržala več kot šest tednov. Sedaj pa misli ravno narobe. In te ideje ni prežet samo krnel McCormick, kajti čujemo jo tudi po radiu.

Ruski relief

Jože Koršič iz Detroita, Mich., se je ponovno oglašil — to pot z vsoto \$17.30. V svojem pismu omenja, da je Slovenski narodni dom daroval \$10, \$7.30 pa so prispevali udeleženci seje. Jožetu Koršiču ter vsem darovalcem iskrena hvala. Na glavnem stanju tukajšnje centrale, kjer jih običem skoraj vsaki teden s kakšno vsoto, so zelo veseli in nas jugoslovanske socialiste dobro poznajo. Od kar so člani skupne reliefne akcije, ne apelirajo več direktno za denarne prispevke, ampak vsak dar pride prav. Ravno ta teden je velika kampanja za nabiranje ponošenih oblek za rusko prebivalstvo. Kvota za Chicago je 2,000,000 oblek. Rusko prebivalstvo, posebno v po Nemcih okupiranih krajih, je vse izgubilo. Že več kot dve leti ni bilo v Sovjetski uniji nobene obleke sešite; kajti vsa industrija je za armado in municijo. Kdor razume grozoto in velikost trpljenja sovjetskih delavcev, bo z veseljem pogledal v svojo zbirko ter daroval vsaj eno obleko ali pa toplo suknjo.

Ko bo prišel čas, bomo zbirali obleko tudi za naše ljudi v Jugoslaviji — in ne samo obleko — vse kar bodo potrebovali!

Sodruzi in sodružice! Bliza se Božič in Novo leto. Ne pozabimo Proletarca! Vsako darilo mu bo dobro došlo.

O PRESERNOVEM KONCERTU

Chicago, Ill. — Pevski zbor Prešeren ima v armadi 16 članov, ostalih 20 pa je podalo v nedeljo 14. nov. v dvorani SNPJ lep koncert, kot običajno vsako jesen. Zbor je zapel v prvem delu pod vodstvom Franka Kubine kakih sedem pesmi, nekaj pesmi je zapel zbor Slovenske ženske zveze, Frank Gradišek, Tim Prelesnik, Angeline Rokavec in Alice Kosmerl pa so zabavali občinstvo z dueti in kvartetom. Njihovo predvajanje je bilo posvečeno Prešernovim pevcem v armadi.

V drugem delu je bila vpriporjena burka s petjem v enem dejanju "Sinoči sem na vasi bil". Vloge so imeli Chas. Renar, Frances Gradišek, Angeline Možina, Jack Marinich, Frank Gradišek ml., Stanko Možina, Anton Udovich in Lovrenc Gradišek.

Naj še omenim, da je v prvem delu imel plesno točko deček Frank Sternisha, muzikalni duet pa sta predvajale Angeline in Evelyn Možina. Udeležba je bila obilna in zabava po koncertu je trajala pozno v večer. — n.

Vojni bondi in znamke so vloga državljanov v svojo deželo.

Tole mi ne gre v glavo?

Čemu usiljevati ljudstvom kralje, če se jih branijo celo sedaj, ko trpe pod nacistično okupacijsko silo? Zakaj podpirati monarhizem, ki je povsem ohromela, strohnela ustanova?

POVESTNI DEL

JANKO LAVRIN:

Iz popotnikovih zapiskov

PUSTOLOVEC

Večerna zarja se je pnela nad puščavo, ko sem prišel v Tugurt. Prehod iz peščenih sipin v tropsko oazno mesto s palmami, zidovi, terasami na ploskih strehah in stolpi je bil tako nagel, da se je zdel skoraj neverjeten in nekam očarljivo neresničen. Ta vtis pa je še večal pogled na trg, kjer je mrgolelo in vršelo z burni pokrilih Afričanov. Bil je namreč konec ramadan.

V hotelu pa sem se spet znašel sredi Evrope, ali kar je huje — sredi potvorne Evrope. Obednica je bila kakor bi jo bili prinesli iz francoske province naravnost v Saharo. Isto pohištvo, isti natakariji, isti kozarci aperitivov, da, prav ista debela, namšnikahna madame s svojim poslovnim vlijudnim smehljajem. Ta povsem provincialni videz je dajal vsemu ožračju tudi moj mizni sosed, monsieur Dupain. Bil je podčastnik ogorelega obraza, imel je velike brke in še večji apetit. Vedel se je, kakor bi bil prišel v Tugurt edino le zato, da bi vtisnil temu kraju vse spodobne manire, ki se jih je bil navzel v kakšnem Arrasi ali Tarasconu. Prav tem pa sem se hotel ogniti vsaj tu v Sahari. Brž sem povečerjal in pobegnil iz hotela, ven, v pristno Afriko.

Trg je bil natrpan Berberov. Arabcev in črncev. Večidel so se zbirali v skupinah okrog zabavišč. Tu je razčapen pevec od spremljavi "gvinbrije" prepeval zateglo melodijo, v kateri sta utripala otožnost, pa tudi okrutnost in znoj puščave. Precejšnja tolpa je bila zbrana okoli starega košenega Beduina, ki je hripavo vzklikal in za vsakim stavkom udaril po bobenčku, da bi opozoril nase. Nedaleč od njega se je pačila opica sredi roja črnih paglavcev, ki so se vedli kakor pekleniški na dopustu. V gručah za njimi je jadikovalo kakih sedem ali osem slepcev. Njihov vodja, visok Berber z izra-

zom oslepljenega jastreba je pel olo, ostali pa so mu odgovarjali boroma in v rednih presledkih. 7 sosedni skupini je krotilec začel pihal in piskal nad omamjenimi kobrami. Tik njega pa je tepel stavec s svetopisemsko silo brado in pravil zgodbo, ki se je od Harun al Rašidovih časov komajda kaj spremenila.

Bila je vedno večja gneča in lehot sem krenil proti ozkim ulicam. V nasprotju s trgov pa o bile povsem temne in prazne. Šakor po naključju je kedaj pa sedaj posvetil skozi špranje v rlatih trak luči. Le časih je hušnil mimo burnus, neslišno in hitro nalik nočni senci. Po zaviti n smradljivi poti sem prišel do zadnjih bajt, kjer se mi je odarilo nebo polno zvezd in nočne isine. Prav tukaj, na robu mesta je rasel s tal bel mavzolej, oslednje bivališče nekega afriškega "veličanstva", ki je, kakor pravijo, v zabavo paralo nosnim čenčam trebuhe. Zada pa se je zapostrela puščava — temno diva mora, ki se je vlekla v nedogled.

Sum, ki je prihajal iz trga, me je dosegel le že kot slaboten odneve. Prav blizu pa se je kmalu razlegel nov direndaj. Bila je udna mešanica krikov, petja, lavt in afriških bobnov. Krenil sem v to smer in prišel do arabke kavarne, iz katere je donel ves ta hrup in trušč. Že sem hotel vstopiti, ko sem iznenada izrl monsieur Dupaina. Stal je na vogalu poleg načikane Arabke, ki se mu je režala z dotraj nedvoumno spogledljivostjo.

"Bon soir, monsieur."
"Bon soir, monsieur."
"Mar proučujete tukajšnje življenje?" je vprašal z neprijetno ironičnim proizvokom.
"Zakaj pa ne? Ali se vam ne zdi zabavno?"

Debelo me je pogledal.
"Zabavno? Hm... Ali greva noter?"

Stopila svo v prostorno, toda

nizko in slabo razsvetljeno beznico, ki je bila bržkone kakšno skladišče, preden so jo preuredili v kavarno. Berbersko dekletje je plesalo trebušni ples. Zatohtli zrak se je tresel od hrupa, ki so ga delali svirači in bobnarji. V demonem fortissimu so venomer ponavljali isti stavek, ki je spominjal na zamorski tam-tam. Toda z burni pokrili gledalci se niso menili za punčaro, ki jim je bila očito presuha, pa naj se je še tako zviral po odru. Seles naslednja plesalka — bila je prav tista, ki je preje dvorila Dupainu — jih je nekoliko pozvela. Bila je debela babura z nizom, kovancev okoli vratu. Plesala je s počasno sladostrastno trudnostjo v udih in njene kretanje so polagoma prevzele tudi pivece. Prenekateri obraz je sledil njene gibe s poželjivim, ki-slim in ostudno vlažnim smehljajem.

Sum in ples sta bila vedno ista, plesalke pa so se ves čas menjale. Čednih je bilo malo, tudi niso bile kdo ve kako živahne, Dupain, ki si je z izrazom poznavalca venomer vihal brke, je naposled vzdihnil.

"Naj jih vrag vzame," je dejal. "Pa ti še govoriš o strastnih Arabkah! Edina njihova strast je denar!"

"Ali so res že tolikanj civilizirane?" sem vprašal.

"V tem oziru se presneto hitro civilizirajo. Poglejte, poglejte no tisto cipo. Kako se vam zviira, kakor bi se nikoli ne videla afriškega plesa?"

"Ali so domačinke?"

"Kaj še; iz plemena Uled Nail so. Ženske tega rodu so nekakšne saharke gejeje. Za ta pokle se vadijo že v otroških letih, ko pa malo odrasejo, po navadi odrinejo v svet, tako rekoč s trebuhom za kruhom."

"Mar se ne boje konkurence, ki vlada v mestih?"

"Vse zavisi od njihove spretosti, nekaj pa tudi od tujkega prometa... Ko si naberejo dovolj denarja, se po navadi vrnejo domov ter postanejo žene in matere. Prenekatera pogine v smradljivem ožračju afriških

RUSINJE delajo na fronti za zmago svoje dežele, a veliko jih je tudi v armadi. Gornje je ena izmed njih.

beznice, orgij, barak in boleznici, kar je končno tudi umljivo. Vsaka stvar ima svoje posledke."

Obmolknil je, ker ga je prekinil nov vzbuh godbe in ploskanija. Na odru je bilo pet žensk, ena je bila še skoraj otrok. Krila so jim plahutala, okrasili so cingljali in udje so se jim zvijali v nesramnih, kačjih vijugah. Godci pa so pihali kakor mehi. Podplute oči so jim bile izbuljene, kakor bi jim hotele skočiti iz očesnih votlin in se skotaliti dol proti kuštravi, zanemarjeni bradi. Vse je bilo kakor prizor iz umazanih sanj, v katerih je vse pomešano med seboj: mračna beznica, plesalke, godci, burni, turban, afriški na pol živalski obrazi in tobakov dim, ki nas je zavijal v gost, neprodiren oblak.

"Nikar ne mislite, da je vse to že prava Afrika," je dejal. S prav živim zanimanjem je sledil vse, kar se je dogajalo na odru. Ko pa so dekleta doplesala točko programa, se je spet okrenil k meni in ponovil.

"Ne, to še ni Afrika. Če hočete spoznati resnično Afriko, lahko potujete z menoj skozi Saharo. K zamorkam! K zamorkam! Oh, la, la... Ravno jutri grem spet v Timbuktu. Ze šteti!"

"Govorite, kakor da gre za izlet. Ali se nič ne bojite?"

"Hm, človek se vsemu privadi. Celo nevarnosti se sčasoma jamejo dolgočasiti. Seveda, kedaj pa kedaj doživijo kaj nenavadnega, če si voljan tvegati. Poglejte tole!" je menil in pokazal brazgotino na ključnici.

"Spomin na divjake tam onkraj Hoggarja. Se zdaj se vprašujem, kako sem jim ušel. Toda to bi bila dolga zgodba, pa tudi ne edina."

Cim so ga obšli spomini, jih ni mogel več udariti. Stresal jih je kakor iz rokava. Polagoma pa so se razrasli v komaj verjetno epopejo puščave, epopejo samumov, fatamorgan, žeje, lakote in neštevilnih težav, ki pa jih je vse premagal s svojim umom in svojim pogumom. Kdo bi bil slutil, da se skriva v tem majhnem, spodoben močju toliko junaštva! In kako živahen je postal zdaj nenadoma. Ni govoril z besedami, marveč tudi z obrazom, z rokami, z ramenji, z vsem telesom. Bilo je, kakor da bi iznova doživljal vse te dogodivščine, in tudi jaz sem jih doživljal z njim. Za nekaj časa sem pozabil na vse okrog sebe, ovedel sem se šele, ko se je moj sosed ustavil in je spet postal spodoben in vsakdanji kakor sicer. Srknil je ostanek črne kave in si zavijal brke in vzkliknil:

"No, še eno leto, potlej pa pariška — carinarnica! Pa tudi, če ne pridem v Pariz, saj je še dovolj mest, kjer je vredno živeti. Marseilles ni napak. Pa tudi Toulouse bi ne bil tako..."

Ostrmel sem.

"Pa menda yendar nečete reči, da ste prestali vse te pustolovščine in nevarnosti samo zato, da bi prišli konec koncev do prozaične carinske službe?"

"Zakaj pa ne? V Franciji si mora človek zaslužiti vsako še tako prozaično službo, monsieur," je odvrnil malce užalje. "Sicer pa, kaj neki vam ne ugaja na carinski službi? Redno plačo imaš, prijetno kajžico, prijetno ženo ali metreso in naposled celo pokojnino... Mimo tega se še rešiš te vražje, živinske Afrike in lahko spet živiš v Franciji! Veste, tudi zaročenko imam tam, krasno dekle!" Strnil je konice vseh peterih prstov in jih poljubil. "Krasno dekle je! Ze nekaj let me čaka, toda ne čaka me zastoj. Se leto dni in njena zvestoba ji bo poplačana... Oh, ali je res že polnoč. To se pravi, da moram iti. Navsezgodaj moram na pot."

Vstal je. Debela plesalka, ki se je tolikanj proslavila na odru, je koračila mimo njega, se rahlo zadela s komolcem obenj in se mu nasmešnila. Tudi on se je namuznil in ji poménljivo namignil z obrvmi. Tiho in previdno je šla za njim...

Ostal sem v kavarni še kake pol ure in se čudil ljudem in njihovem početju. Se posebno pa sem se čudil monsieurju Dupainu, ki je tako herojsko kljuboval vsem afriškim nevarnostim. Pri tem pa je mislil le na carinarnico, ki ga je čakala — kakor krona zmagovalca — morebiti v Parizu, nemara pa v Toulouseu. (Dalje prihodnjic.)

ZA OSVOBODITEV ROJAKA IN DRUGIH STVAREH

St. Louis, Mo. — Čas imam in za svoje delo še nisem sposoben, bom pa nekaj napisal v Proletarca, sem si mislil, urednik pa naj se nekoliko popraska za ušesi, kako bo te vrstice skupaj spravil, ako jih ne bo vrgel v koš.

Proletarec je zelo podučljiv list. Saj sem si ga želim že zdavnaj naročiti, pa se je vedno kaj "pokadilo", da namena nisem izvršil. A pred nekaj tedni pa me je poklical John Spiller, češ, bi rad bral Proletarca? Seveda! Saj sem si ga hotel že naročiti, pa ni bilo nobenkrat prave priložnosti. Ali pa mu saj kak "copak" poslati v tiskovni sklad.

Ko mi je J. Spiller pojasnil, da bi rad dobil nekaj novih naročnikov, sem mu odgovoril, da naj me le kar "pripopa" zraven. Posebno sedaj, ko imam za branje dosti časa. Sem namreč "krevljast". Na nogi so mi odbili prst, pa se morajo sedaj drugi privaditi, ker imajo več prostora.

Tako sem dobil v tem položaju po Spillerjevem nagovarja-

nju Proletarca, ki se mi kar dopade.

St. Louis je mesto, ki je Hitlerju in Hirohitsu trn v peti. Kajti tu se izdeluje veliko municije, velike množine zdravil — namreč takih, ki so v škodo Japoncem in Nemcem, in pa drugih, ki so našim vojakom v korist.

St. Louis je za oba omenjena diktatorja kakor tista pripovedka o grozdu. Je previsoko in lisica ni mogla do njega. Zato je trdila, da ga sploh noče, ker je prekislo.

Kar je tu rojenih slovenskih fantov, so skoro vsi v vojni službi strica Sama. Torej "slovenska kri nikjer ne fali".

Sedaj pa nekaj o našem nesrečnem rojaku, ki je že 15 let za jetniškim zidovjem. Obsojen je bil v dosmrtno ječo radi posilstva. Ko pa sem se v njegovo zadewo pogledal, preudarjal zaprisežene izjave o vsi stvari, sem pa sprevidel, da je bil izvabljen v zanjko. Mati dekleta mu je na podlagi tistih izpovedi dajala o mamljiva sredstva in plačilo in ga napeljala v grešno dejanje.

Dotični rojak se piše Joe Bavers. V vzhodnem Ohiu ga v premogarskih naselbinah mnogi dobro poznajo. Nedavno se je obrnil name, da bi mu pomagal v prostost. Šel sem k odvetniku, ki je zadevo preštudiral in dejal, da ga ne bo težko spraviti iz jetnišnice in da tudi stroški ne bodo veliki. Rekel mi je, da za svoje delo ne bo računal, pač pa le za stroške. Je pošten odvetnik in se zanesem nanj. Toda s takimi stvarmi so sodni izdatki, pa če odvetnik zase kaj računa ali ne.

Nekaj denarja za to akcijo bota torej treba, če hočemo omenjenega rojaka osvoboditi zopora, v katerem je že dovolj pretrpel. Prispevke v ta namen sprejema spodaj podpisani. Objavljeni bodo v Prosveti in Proletarcu. Podrobnosti o celi zadevi so v Prosveti z dne 5. novembra. Danes, ko pišem ta dopis, sem prejel ček v znesku \$5, ki jih je prispeval dobro znani delavski boriatelj Matt Tuseck iz Power Pointa, O., in pa pismo, v katerem pravi med drugim:

"Čenjeni prijatelj Medved: Pošiljam Ti \$5 v namen oprostitve rojaka Baversa in želim, da se tvoja želja njemu v pomoč izpolni. Prepričan sem, da Ti bo za to dejanje do smrti hvaležen."

Tudi želim, da bi se saj kakih par sto Slovencev oglasilo z malo vsoto denarja za kritje legalnih stroškov, ki so v zvezi s tako akcijo. Mi jih ne bi pogrešali, njemu pa lahko pomagajo v prostost. — Matt Tuseck."

Zase pa naj rojakom to omenim: Karkoli boste prispevali, bo šlo v dani namen, če pa bo kaj preostanka, gre Sansu. Zase nočem ničesar. Svoje delo za oprostitev rojaka vršim brezplačno. Račune o vsem točno vodim.

Ako je kdo, ki me osebno ne pozna v dvomu glede mojega karakterja, naj mu zagotovim, da je ok. In da bo zraven še nekaj šale, naj dostavim, da tudi pijem ne drugega kot vodo in mleko. Posnemam Franka Barbiča. Torej če bo on potoval kdaj tod mimo, naj se le pri meni oglasi. Sosed ima dve kozi, ki nam dajeta mleka v izobilju. Pa se ga bova "nažehtala".

Prispevke v opisani namen se naj pošilja tajniku društva Platinški raj št. 107 SNFJ, na naslov Ciril Medved, 6007 Gravois Ave., St. Louis 16, Mo.

FRANCOZI NOČEJO MED DRŽAVE "TRETJEGA REDA"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Anglija. Odbiti to sodelovanje bi bilo nevarno. Pač pa je Molotov skupno z Edenom in Hullom izjavil, da se bodo zavezniki borili za osvoboditev Francije kot vseh drugih okupiranih dežel.

A kaj z imperijem?

Odbor v Alžiru je vzel to na znanje po svoje. Namreč v dvomu. Tolmači si, da sta se ameriška in angleška vlada odločile ravnati s Francijo ne več kot z velesilo, ali kot z visoko razvito kulturno deželo in kot s sovrsniko pač pa kot z "manjvredno" državo, na primer nekako tako kot se ravna s Španijo pod Francom ali mogoče še slabše. "Smo med dvema ognjema", pravijo Francozi. "V enega nas potiska jo Nemci, v drugega zavezniki, ki so pozabili, kaj že smo pretrpeli v prejšnji in v tej vojni."

V tej negotovosti svoje bodočnosti sta se francoski nadvladi uprle Sirija in Lebanon, kar je povzročilo napetost v vsem arabskem svetu.

Izgleda, da francoska oblast na to ni bila pripravljena, pa je začela upor dušiti na stare imperialistične načine in s tem spravila v zadrego Churchilla in Roosevelta, ki sta obljubljala v atlantskem čarterju svobodo, a ob enem podpirata režime, ki jo siloma duše.

Francosi v Alžiru, kot komentirajo nekateri poročevalci, menijo, da je upor v Siriji in Lebanonu proti francoski kontroli podnet ali pa saj simpatični podprt od Anglije, ki želi iz sedanjih situacij iziti kot vodilna sila tudi v krajih, ki so pripadali v Afriki in Aziji Franciji, na ameriški strani pa vzame francoske posesti vlada v Washingtonu pod svoje varstvo.

Dve Franciji

Angleži so obljubili s Francozi vred Siriji in Lebanonu neodvisnost, a izgleda, da Francozi le na papirju, o Angležih pa pravijo, da obljubljajo neodvisnost samo takim deželam, ki niso pod Anglijo, to se pravi na druge stroške. Stara imperialistična igra je torej vzlic atlantskemu čarterju še v veljavi.

Kar se Francije same tiče, je lahko spoznala, da je njen imperij izgubljen, tudi če ga ji nekaj v Afriki puste, in da se bo morala kot velesila uveljaviti znova. Ampak kako? Prav gotovo ne več z imperialismom, ampak kot prenovljena republika, v duhu svojega revolucionarnega gesla svobode, enakosti in bratstva.

Obsodbe vsekrižem

V Italiji so sedaj vojni zločinci vsekrižem. Mussolini je namreč obsodil v smrt fašista kralja, Badoglio in druge, ki so jima pomagali izvršiti "preobrat, in" enake smrtne obsodbe so bile izrečene zoper Mussolinija in njegove pajdaše na kraljevi strani. A ubit pa ni bil vsled tega še nihče izmed njih.

Official U. S. Navy photograph

MOČNE MALE LADJE MORNARICE ZED. DRŽAV

Kakor ognjene strele drve po morju P-T čolni nasproti velikim japonskim ladjam.

Te male vojne ladje ameriške mornarice so dosegle priznanje naših narodnih borilcev... ki jih hočejo imeti več in več.

Tej zahtevi bo ustrezno, ker električna sila, ki je energija vojne proizvodnje, je hitra pri delu. Pospešuje vse operacije pri izdelovanju. Reže, brusi, varji in zblja... pripravlja in sestavlja—električna sila pomaga izdelovati P-T čolne na debelo.

Električna sila pospešuje vojno proizvodnjo.

Tu je nov električni stroj, ki ga uporabljajo pri varenju aluminastih predmetov, ki se rabijo za opremo P-T čolnov.

Elektriko se rabi v vojne svrhe — ne trajte jo!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Zalaga potrebne električne sile za vojno proizvodnjo v Chicagu

Koncert z opereto "Piknik v gozdu"

priređi

Soc. pevski zbor "Zarja"

NA ZAHVALNI DAN, 25. NOVEMBRA V S. N. D.

NA ST. CLAIR AVENUE

Cleveland, Ohio

Pričetek ob 5:30 popoldne

Po koncertu ples in prosta zabava

IGRAL BO PECONOV ORKESTER

Občinstvo je vabljeno na obilno udeležbo.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Vojnih zločincev ne bo prav lahko dobiti pred sodni stol. To nam priča Italija, kjer smo vojne zločince priznali za naše so-bojevnike. Grki, Jugoslavlani in Etiopci se sicer zgražajo, a v naši vojni politiki oni ne odločujejo. V Badoglijevi vladi sta generala Ambrosio in Roatta, ki sta dajala v imenu Mussolinija pobijati v Jugoslaviji in v Grčiji talce in uganjala druge okrutnosti. Badoglio je v Etiopiji ugonabljal ljudi s strupenimi plini. In po mnenju vsakega pravičnega Italijana je tudi kralj Viktor Emanuel ne samo vojni zločinec, ampak zločinec sploh, ker je pomagal fašizmu v sedlo.

V prejšnji vojni so imeli zavezniki v seznamu vojnih zločincev okrog 900 oseb. Izmed teh jih je bilo le 45 pozvanih pred sodišče v Leibzigu v Nemčiji, obravnava se je vršila proti dvanajstim in izmed vseh jih je bilo samo šest kaznovanih s kratkim zapornim. Bili so to sami nižji častniki. Generali, maršali in kajzerja pa so ostali svobodni. Kajzerja je sicer skušal neki ameriški vojak na Holandskem ukrasti, da bi ga izročil ameriški justici, pa se mu nakana ni posrečila. Sicer pa zahteva za kaznovanje vojnih rabljev ni toliko važna. Važno pa je ustvariti tak mir, v katerem se vojni zločini več ne dogode.

Anton Grdina v Clevelandu je oznanil v katoliških listih svoj izstop iz Sansovega širšega odbora in pozval ostale katoličane, ki so bili imenovani na slovenskem narodnem kongresu v isti odbor, naj njemu sledijo. Sans z Grdinovim izstopom ni veliko izgubil, ker je bil v njemu le ime. Svoj protest je izvršil, ker ima sočutje "z onimi katoličani" v starem kraju, ki si sami ne morejo pomagati. On smatra, da so "versko preganjani". Sklicuje se na članke Rev. Ambrozič, v katerih opisuje grozote, ki jih vrše nad katoličani razbojniški partizani. Sploh se sedaj vsa kampanja proti njim v katoliških listih vrši na način, kot da slovenski narod trpi le pod partizani, ne pa pod nemškimi in italijanskimi okupatorji.

Rev. J. M. Trunk se za protipartizansko kampanjo še ni navdušil vzlic Ambrozičevim člankom in izstopu župnikov Omana in Urankarja, ter Antona Grdine iz Sansa. V "Am. Slovincu" pravi, da partizanov sploh ni toliko kot pišejo, torej ne 300.000, pa tudi 200.000 ne. On je stvar takole presodil:

"... Pri številu partizanov in četnikov utegnejo biti oči prevelike. Partizanov je morda 20.000, Mihajlovičevih četnikov pa ne dosti nad tri tisoč, vse drugo pa je kakor pri lovcih, ki znajo

lagati, da v gorski in lovski bajti stene pokajo."

Trunkovo mnenje torej je, da se stvari o partizanih in četnikih pretiravajo, in isto je potrdil tudi dopisnik Associated Pressa, ki je bil tam. Rev. Ambrozič pa po drugih virih dokazuje, da je partizanska "banda" velika in da se v Sloveniji in v ostali Jugoslaviji koljejo med seboj po nepotrebnem in mnogi med zavezniki delujejo, da se tej borbi stori konec. Le Sans in Adamič "se ne smili to nesmiselno prelihanje krvi", pravi Ambrozič, in dostavlja:

"Nasprotno, celo pospešili bi ga radi, ako bi jim bilo dano! Dokaz: Adamič je poslal na moskovsko konferenco kabel, v katerem zahteva med drugim, da zavezniki zatajijo Mihajloviča in dajo pomoč samo Titu.

To se pravi: Tito naj dobi orožja kolikor največ mogoče, Mihajlovič ki se po poročilih tudi bori zoper Nemce, naj ne dobi nič! Potem bodo imeli Titovci lahko delo, da bodo pobili Mihajlovičeve pristaje, kot so jih pred kratkim pobili v Sloveniji vsaj 17, med njimi mojega osebnega prijatelja Pavla Božnarja, za katerega garantiram, da je bil kristalen značaj in ni imel za Nemce in Lahe niti toliko simpatij kolikor jih je imel za komuniste! Kljub temu — morda ravno zato je moral umreti.

Ali sta dobila SANS in Adamič od Slovenskega kongresa take nagore? Ali jima je Slovenski kongres naročil, naj podpisujeta Zavezništvo zoper to ali ono skupino Jugoslovancev, posebej Slovencev, in tako pospešujeta nesmiselno prelihanje krvi, slovenske in jugoslovanske, ki je danes bolj dragocena kot je bila kdaj?

Na to naj nam odgovore Adamič in Kristan in Zalar in drugi govorniki na SANSovem zborovanju v Clevelandu dne 14. novembra.

Tisti, ki hoče šli te in take moše poslušati tisti dan — zahtevajte od njih tudi odgovor na to vprašanje."

Pater Bernard je torej nepomirljivo hud in kar se njega tiče, ga ne bi zadovoljil noben odgovor, če ne bi udaril po partizanih. Gotovo so na omenjenem shodu minulo nedeljo govorili tudi o tem in na Bernardovo vprašanje je bilo razloženo kakor so govorniki smatrali za pravilno in resnično. Toda spora, ki ga p. Ambrozič tako vneto oglašuje, pa seveda niso odpravili. Nastal je zaradi gotovih razlik, ki ji hnti zavezniški pritisk ne more odstraniti. Vsakdo, ki ni zagrizen, bi rajše, da bi bil odpor enoten in ljudstvo pa izobraženo in demokratično. A če ni tako kot bi radi, je treba vzeti stvari kot so in v njih delati ter vplivati kot je pač najboljšje mogoče.

Pravijo, da je avtor Newburških novic v Am. domovini ka-

CORDELL HULL si je s svojo misijo v Moskvo napravil v tej deželi in v Angliji zelo velik sloves. Star 72 let, se je ob tej priliki vozil prvič v aeroplanu in bil prvič v inozemstvu na tako važnem poslanstvu. Ko se je vrnil v Washington, ga je čakal na valetališču predsednik Roosevelt in drugi člani zvezne vlade. Gornja slika ga predstavlja ob prihodu v Moskvo. Spremlja ga Molotov ob spalinju sovjetskih vojakov.

nonik Oman. Njegova kolona se odlikuje po silno "močnem" slogu, posebno se kadar piše o Adamiču. O njemu piše v "A. D." z dne 5. nov. med drugim:

"Pravijo, da je nas Slovence v Ameriki šele Adamič predstavil. Vsak, ki hoče biti pravičen in nepristranski, pa lahko ve, da smo Slovenci v Ameriki imeli svoje inteligente, svoje zdravnike, advokate, učitelje in učiteljice, duhovnike in umetnike in drugo inteligenco, ko o Adamiču se ni bilo ne sluha ne smruha. Adamič nas je pred Amerikanci predstavil tako, kot bi dihur predstavil mačke."

V isti koloni istega dne od istega avtorja je tudi sledeče:

"Od vseh strani prihajajo žalosti na pretesljiva poročila glede naših rojakov onstran morja. Kakor vse kaže je nekaj brezsrčnih komunistov, ki sedaj, ko ni prave vlade, rovarijo, ropajo in pobijajo po Sloveniji, kakor zbesneli biki ali razkačena sverjad. Ni jim mar, da s tem privabljajo še sovražnika, kateri potem ruši vse vprek in pobija tisoče nedolžnih žrtve."

Gorja v Sloveniji so torej krivi komunisti, ne pa fašisti. Slovenski duhovniki v Ameriki so v tej kampanji zašli v ekstremnosti. Fašizma nikjer ne vidijo, kakor da ga v Sloveniji sploh ni, temveč samo "krvoločne komuniste", tu pa Adamič, "ki hoče tudi ameriške Slovence napraviti za komuniste". Ves ta boj se bi lahko vzel za "špas", če ne bi bil tako tragičen ob enem.

V New Yorku se komunistov ne boje toliko kot se jih gospoda Ambrozič in Oman ter Anton Grdina. Izmed sedemnajstih članov mestnega sveta, ki se ga voli po proporcijem sistemu, sta bila izvoljena dva komunisti, en kandidat delavske stranke, 10 demokratov, trije republikanci in eden neodvisen.

Minister Richard K. Law je v angleškem parlamentu dne 10. novembra pojasnil, da so zavezniški naročili maršalu Badogliju odstraniti iz njegove vlade generala Mario Roatta, ker g jugoslovanska vlada obtožuje vojnih zločinov. Proti generalu Ambrosiju pa je uvedena preiskava. Nekaj so javni protesti Jugoslovancev in Grkov torej le zalegli. Saj toliko, da taki zločinci ne bodo v nam prijateljskih vladah, čeprav ne bodo kaznovani.

"Nadvojvoda" Oto je v nekem ženskem klubu v Chicagu ostro prijemal poročevalce iz tujemstva, "ki lažejo o italijanskemu kralju". Viktorju Emanuelu gre zasluga za strmoglavljenje Mussolinija, je dejal Oto, in za vojno napoved Badoglijeve vlade Nemčiji. Otona je poslušalo 600 oseb. Več jih v tisti klub iti ne more. Rezervacije za sedeže so bile že pred tedni odane. Klub je "ekskluziven", torej je Oto govoril izbrani višji družbi. V istem govoru je napadel kraljevega nasprotnika Sforzo. "Amer. publiki se ga je predstavljalo za velikega liberalca in predstavnika italijanskega ljudstva, dočim bi v Italiji ne mogel biti izvoljen niti za konjederca," je dejal Oto, ki upa, da se nekega dne vrne v osvobodeno Avstrijo in postane njen cesar. Ako bi družba, ki ga je poslušala, vedinoma višje, bogate dame, mogla, bi mu bil zavrženi prestol

Dunaju res ponuden in njegov up v obnovev habsburške monarhije uresničen. Sicer pa tudi v Ameriki živi "po cesarsko". Za finančna sredstva ni v zadregi. Da-li jih črpa še iz starih cesarskih vlog v inozemstvu, ali pa ga zalagajo bogati avstrijski monarhisti, piscu te kolone ni znano. Vemo le, da tu svobodno agitira za povratek na prestol svojih dedov.

Will Lawther, predsednik uni-je premogarjev v Angliji, je na shodu 7. novembra v Newcastlu označil stališče Ameriške delavske federacije napram sovjetskemu uni-ju za izdajstvo. Angleski unijski voditelji si namreč prizadevajo pridobiti predstavnike ameriškega organiziranega delavstva za skupno konferenco z odborniki sovjetskih uni-ij, v svrhu, da se domenijo za medvojno sodelovanje in za skupno mednarodno delavsko akcijo po vojni. AFL—to se pravi, njen odbor — pa tako povabila odklanja z utemeljevanjem, da sovjetske unije niso svobodne. Lawther, ki je bil par mesecev v Ameriki in tudi v Rusiji, je dejal, da če bi primerjal ameriške unije s sovjetskimi, bi moral nekatere izmed prvih vreči v pomije. Je res tragično, ker se A. F. of L. upira vabilu angleških uni-ij, o katerih ve, da niso ekstremistične in da ne nameravajo zanesti v sodelovanje z ruskimi uniijami komunizma v Greenov odbor.

Bodoča Jugoslavija ne bo "komunistična". Tako so sklenili v Moskvi in to velja. Adamič je torej "poražen" in vsako zbiranje denarja v politične svrhe je sedaj nepotrebno, ker je tudi Stalin se posebej obljubil boriti se za osvoboditev Jugoslavije, in skupno pristal v načelo, da naj ima vsaka dežela popolno pravico svobodno odločati o obliki svoje vlade. Tako tolmači moskovsko konferenco in Adamičovo "blamažo" uvodnik v "Am. d." z dne 9. novembra. Koliko besed je bilo napisanih po nepotrebnem! Namreč če je "A. d." v pravem! Tako silno se je bala s svojimi sodrujniki vred, da postane Jugoslavija boljševiška, a sedaj se je celo sam Jože Stalin odločil, da kar se njega tiče, lahko ostane taka kot je bila ali pa kakor drugače že sama hoče. To slednje je dobro, če bo ljudstvu res jamčeno, da odloči kaj in kako naj bo z njim. A med vrsticami v tistem članku v "A. d." se bere, da bo stari sistem privilegijev ter privatnega in birokratičnega izkoriščanja ostal in veljavi. To tudi pojasni, čemu toliko gonje proti vsemu, kar se upira staremu redu. Zato so partizani podivjane zveri in silna nesreča za narod. Ako ne bi poznali tistih, ki sipljejo nanje v svoji propagandi ogenj in žveplo, bi morda verjeli, da so zverine. Tako pa — ker vemo, da je na eni strani masa, ki ve le, da hoče nekam na boljše iz starih razmer, na drugi pa tisti, ki se boje, da so jim predpavice ogrožane, pa lahko mirne vesti zaupamo, da je smisel vse te borbe, bodisi v propagandi kot na bojiščih, vzlic zločinom, ki se dogajajo v nji na obeh straneh, vendarle boj med onimi, ki hočejo socialne krivice obvarovati,

in tistimi, ki delujejo, da se jih odpravi.

Vladni uradniki včas kritizirajo javnost, češ, da še vedno ne razume resnosti vojne in raznih gospodarskih ter drugih problemov, ki jih povzročajo. Mnogi jim odgovarjajo, da je pomanjkanje takega razumevanja največ v vladnih birojih. V dokaz navajajo njihove izjave in govore, ki pobijajo drug drugega. Na primer, nekdo je iz raznih vladnih birojev nabral sledeče protivne si citate:

Mesa bo za domačo uporabo čezdalje manj.

Mesa je zadosti za vse.

Masla manjka, zato je treba konzum znižati.

Masla je v zalogah toliko, da ne vedo kam z njim.

Kave bo bržkone spet primanjkovalo.

Kave je bilo na trgu zmerom v izobilju.

Vladnih regulacij je še veliko premalo.

Vladnih regulacij je toliko, da so v oviro produkciji, distribuciji in konzumu.

Papirja za časnike in knjige vedno bolj primanjkuje.

Papirja je v izobilju.

Vojne bo kmalu konec.

Vojna bo še dolgo trajala.

Morala v Nemčiji peša in ljudstva se loteva obup.

Morala v Nemčiji je visoka in ljudstvo je s Hitlerjem za nadaljevanje vojne.

Papež v Rimu je Hitlerjev jetnik.

Papež v Rimu je sedaj prav tako svoboden kot je bil pod Mussolinijem.

V Nemčiji je postalo veliko pomanjkanje živil.

Ljudstvo v Nemčiji še ne občuti pomanjkanja.

Konzum gasolina bo treba še bolj omejiti.

Gasolina je v izobilju za vse potrebe.

Cene živilom so previsoke. Cene bo treba dvigniti, da dobe tudi farmarji svoje.

Ena statistika: cene živilom so se znižale.

Druga: cene življenjskih potrebščin gredo vztrajno navzgor.

POROČILO GLAVNEGA BLAGAJNIKA JPO-SS

V mesecu oktobru sem sprejel sledeče prispevke: Josip Okorn, blagajnik lokalnega odbora št. 2, Cleveland, O., \$600; M. A. Schwartz, Waukegan and No. Chicago Community Chest \$30; Nick Povše, blagajnik lokalnega odbora št. 12, Pittsburgh, Pa., \$11; John Dolenc, tajnik podružnice št. 9 SANS, \$6.70; Joseph Krasovec, blagajnik podružnice št. 16 SANS, \$50; John Habjan, tajnik lokalnega odbora št. 31, Eveleth, Minn., \$32.20; Josephine Erjavce, tajnica lokalnega odbora št. 1, Joliet, Ill., \$50; Anna P. Krasna (Glas naroda), New York, \$10.50; Mrs. Mathews Lanus, Harnarville, Pa., \$10; Agnes Justin, Valley, Wash., \$10; skupaj \$1,330.40.

Prvega novembra 1943 je bilo v blagajni JPO-SS \$59,933.80.

Hvala lepa vsem darovalcem. V časopisih čitam, da sta lokalni odbor št. 2 in 35, oba v Clevelandu, imela zadnji mesec dve uspešni prireditvi, za kar pričakujem, da se bo naša blagajna povišala za par tisočakov v mesecu novembru.

Zel el bi, da bi naši lokalni odbori poživeli svoje aktivnosti v zimskem času, da bi kaj več nabrali za naše trpeče ljudi v domovini.

Leo Jurjovec, 1840 West 22nd Place, Chicago, Ill.

KONCERT IN OPERETA NA ZAHVALNI DAN

Cleveland, O. — "Zarja" je z vso vneomo v predpripravih za koncertni program, katerega poda na Zahvalni dan, 25. novembra, v avditoriju S. N. doma. Zbor pod vodstvom zborovodje John Krabca se intenzivno vadi in prizadeva, da do dobra izgleda hibe in prednaša pesem čimbolj gladko in izpopolnjeno.

Spored vključuje varijacijo klasičnih in narodnih pesmi in za priboljšek večera tudi še komično opereto "Piknik v gozdu". Opereta "Piknik v gozdu" bo prvič na tem odru. Prejeli smo jo od Prosvetne matice. "Sava" v Chicagu jo je predvajala zadnjo jesen. Po melodijah je mojstrsko delo, finega kova, težko prekosljiva. Odigrava se, kot naslov pove, v veseli družbi na deželi. Slovenski prevod je menda oskrbel, kot je oskrbel več drugih del marljivi zborovodja John Berlisg iz Detroita. V opereti v vlogah nastopijo Ivan Ceh, Frank in John Kokel, Josephine Turk, Sophie Elarsich, John Krebel, August Komar, Tony Strle in ostali zbor.

V pevskih točkah je uvrščenih več glasbenih del, ki bodo s prizadevanjem zbora prvič vpejane na naš oder, torej novinke, zato je potrebno, da se jih omeni. Premrljova "Gasilska" je preurejena za mešani zbor, Jerebova "O kresu", del simfonije je zborovodja preuredil iz moškega v mešani zbor, Kreuzerjeva "Večerna pesem", ženski zbor in Straussov valček "Južne vrtnice", mešani zbor, bodo predvajane v našem jeziku. Zbor je posebno ponošen na prvenstvo

Straussovih valčkov. Ta je že peti na "Zarjinih" sporedih v našem prevodu. Zadnji je bil "Zenska, vino in spev". Podanih bo še cel duet melodičnih znanj in neznanj, katere pa radi prostora ne morejo med te vrstice.

Pričetek programa bo ob 5:30 popoldne. Vstopnina v predprodaji je samo 50c. Za ples igra Picanov orkester.

To je na kratko obris tega sporeda. Vi vsi ste pa povabljeni ta večer med Zarjane. Večer obeta biti lep za pevce in za vas, če pridete v SND. V teh težkih časih so zrahljane pevske vrste potrebne vaše moralne in gmotne pomoči. A tudi naša publika potrebuje narodnih inspiracij in takih vedrih večerov. Posebno je povabljen napredna slovenska plat. Vam je Zarja žarela in pela in še poje in v bodoče naj Zarja žari še jasneje.

Leo Poljšak.

VABILO NA SEJO KLUBA ST. 49 JSZ

Cleveland, O. — Klub št. 49 JSZ vabi člane na svojo sejo, ki se bo vršila v nedeljo 21. novembra v čitalniški sobi Solvenskega delavskega doma na Waterloo Rd. Prične se ob 9. zjutraj. — Anton Jankovich.

Vsak čitatelj tega lista je vabljen, da mu dobi saj enega novega naročnika. Če to stori-mo, bo cilj tisoč novih naročnikov kmalu dosežen.

SODELUJTE V KAMPANJI ZA

TISOČ

NOVIH NAROČNIKOV VSI, KI SOGLASATE S SMERNICAMI PROLETARCA

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerne — Delo jamčeno

TELEFONI: CANAL 7172-7173

NAROČITE KNJIGO

"MY NATIVE LAND"

ki jo je spisal

Louis Adamič

IZ PROLETARCEVE KNJIGARNE

STANE \$3.75

V zalogi tudi druge Adamičeve knjige.

Pišite po cenik

Naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois

Bucking the Escalator

We read a newspaper story the other day that reminded us of the fruitless and never ending fight that workers make for a fair share of the product of their labor.

The story was about a woman who tried to climb the steps of an escalator—you know, one of those moving sets of steps that the department stores of large cities install to save you the exertion of walking. The trouble was that the woman tried to walk UP while the escalator was going DOWN. And so she walked and walked and walked, and got nowhere. Finally she dropped from sheer exhaustion.

Most workers are wise to the escalator. So they don't buck it. But they are not wise to the capitalist profit system. And so they fight and organize and strike and bicker and bargain and complain and chisel—and never get to where they'd like to be.

There was a time when 90 cents per day was a laborer's wage. Under that rate of pay a worker was forced to serve a profit-taker until he was old and worn out. He never was secure. He always lived under the lowest existing standards.

Today the wages of laborers are, in some cases, as much for an hour as they were once for an entire day. But laborers still must serve as long as they live and still have the lowest existing living standards.

The reason for the failure of workers to make real progress is that the escalator trick is being worked against them. Living standards rise as wages increase. But they fall as prices advance. And it so happens that whenever wages go up the costs of living likewise go up. The wage-earners appear to be going up, but, in reality, they are always pretty much where they were before.

The lady who tried to buck the moving stairway had two ways of making progress. She could have found an escalator that was going her way. Or she might have asked the manager of the store to reverse the motion of the one she was on. Likewise, there are two possible ways in which the average worker can "get somewhere" under the capitalist system. He can move with the system and become an exploiter of labor himself. Or he can reverse the process of the economic machine.

The chances of workers becoming exploiters are becoming smaller every day. With government freezing them in their present employment few of them ever will be anything but—merely workers.

The chances of reversing the process are better—if they will all act together to do that.

Workers can enjoy the full fruits of their labor only by abolishing the price and profit system... and by setting up a Socialist economy under which people will produce abundance, not for sale and profit, but for use. Until workers do just that they'll continue to sweat and struggle until they fall exhausted. Under the present economic and social system some of them may finally reach the "top" where they can exploit other workers. But the great mass of them will struggle and sweat and fume and exert all their energy to keep from slipping off at the bottom. —Reading Labor Advocate.

EPICAL HISTORY OF YUGOSLAVIA

Reviewed by
HANNS LEO REICH
MY NATIVE LAND. By Louis Adamic. Harper. 507 pp. \$3.75.

How are the chances for a World War III? Not bad, says Louis Adamic in "My Native Land"; not bad, indeed, especially if we continue to consider Darlanism as the political answer to the Yugoslav question. This definitely will not work in Yugoslavia, warns Adamic, and he knows his native land very well. It always has been regarded as the powder keg of Europe. But who provided the powder? The imperialistic powers. They were immensely interested in keeping the Balkans in a constant state of mild turmoil to prevent unity, the fundament of a nation's strength.

Thus, the South-Slavs were torn by internal strife. The greedy interests of the ruling classes and the religious differences (so negligible, in reality) widened the cleft between Serbians, the Croats and the Slovenians, who shed their blood in futile fratricidal wars.

Yet, out of World War I emerged something like a United Yugoslavia, and Louis Adamic proves that it was almost a success. Great popular leaders stepped forward, but King Alexander preferred to listen to reactionaries and grafters instead of to the patriots. His dictatorship was much worse than the Hapsburg oppression, and his dreadful Glavnyncha ranks among Europe's most infamous torture chambers, destined to kill the spirit of social progress. Prince Regent Paul, succeeding Alexander who was assassinated in 1934, also contributed his full share to the downfall of Yugoslavia, thereby making it an easy prey for the Nazi conquerors—or at least, so they thought.

Unexpectedly, out of betrayal, corruption, political crime, inefficiency and rivers of blood; out of the nightmare of 1941, like the phoenix from its ashes, rose a new unified Yugoslav spirit.

Who is the personification of this spirit which for two years has been putting up such magnificent resistance? Until a short time ago, nine out of 10 Americans would have answered, why, Gen. Mikhailovich, of course! Drzga Mikhailovich had become almost a myth. Now this beautiful myth has exploded. "The fearless guerilla leader" has been unmasked as a Fascist underling.

It is humiliatingly sad to be the victim of a gigantic hoax, because every man by nature is a hero worshiper rather than an iconoclast. However, for the sake of truth, upon which alone a sound future can be built, the bubble of the "heroic Chetniks" had to be pricked.

Louis Adamic, by way of exclu-

sive sources, gives us the complete story behind this unbelievable swindle, perpetrated by a gang of ultra-reactionary politicians around the boy-king Peter of Yugoslavia, all of whom are still enjoying the hospitality (if not the support) of our Western democracies. To further their own Fascist designs, this unscrupulous set fostered the Mikhailovich legend, accrediting victories to him that were actually won with the blood of the real Yugoslav people's army, the Partisans, under the leadership of Tito. Contrary to popular conceptions, this Liberation Front is made up of Communists and non-Communists, "fighting in unity, groping toward new formulae for civilization."

No praise can be high enough for "My Native Land." It is an epical history of Yugoslavia, written with an impassioned conviction, based on sensational documents, and cemented with a profound knowledge. Its range of view and action is tremendous and the conclusions cannot be disregarded. Louis Adamic proves that an enduring peace hinges upon an entirely new Yugoslav state, built from the bottom up. To prevent World War III we must help her find "the stepping stones to the future, to a clear dawn."

In the light of current events, "My Native Land" should be mandatory reading for everyone. At any time it would make exciting and valuable reading. —(From The Chicago Sun Book Week.)

DEMOCRACY'S PERILS

"Democracy... is dependent on knowledge and wisdom beyond all other forms of government. The grandeur of the aims of democracy is matched by the difficulties of their achievement. For democracy is the reign of reason and justice on the most extensive scale. And the difficulties have appallingly multiplied since Jefferson's day. Not only has our industrial civilization, which he so feared even in its incipency, thrown up an intricate range of new problems, but the misuse and manipulation of modern devices, chain newspapers, cheap magazines, popular polls, the movies, and the radio, have enormously enlarged opportunities for arousing passions, confusing judgment, and regimenting opinion. And now we also know better how slender a reed is reason — how recent its emergence in men, how deep the countervailing instincts and passions, how treacherous the whole rational process."

—Mr. Justice Felix Frankfurter on the occasion of the Bicentennial of Thomas Jefferson's birth.

Make PROLETAREC work overtime. After reading, hand it to a non-subscriber.

THE MARCH OF LABOR

ELECTIONS--1943-1944

The Republicans are justified in raising cries of jubilation from unaccustomed throats. The election returns are precisely in line with whatever swell was evident last year. The stay-away vote was just as large. The majorities were, in some cases, even larger. National issues were only indirectly involved, but it cannot be denied that the Republican Party as of today is in an excellent position.

Old-timers will naturally recall their history. The Republicans were in power for 16 years, the Democrats controlled for 8 years, the Republicans followed for a period of 12 years, and now the Democrats have held the reins for three terms. It is easy to say that there is a rhythmic beat in our political life and that there is nothing to be done about it.

Such meditations are too easy and superficial. An administration coming in after such a tremendous failure as that of the Coolidge-Hoover regime was justified in expecting a longer term of popular support. The undisputed accomplishments of the Roosevelt administration cannot be forgotten within a few years. President Roosevelt can probably win next year. But his party cannot win this year. These two facts put together indicate the Democratic weakness. The President and the party are separate. There never has been a New Deal Party.

The President has the support of the too, too solid South, of the urban political machines of the North and of the organized labor forces. The machines are in disrepute, and Labor is too loosely organized to function effectively in local elections. According to present indications, the President—if he runs next year—may serve out his time as a New Deal Island in the midst of a Republican and reactionary sea. He may be elected as Commander-in-Chief while his political enemies take over the politics of the country. We have little hope of regular and continuing progressive regime until we have a regular progressive party. —The New Leader.

Where the Money Goes

That business corporations and firms, not citizens, are getting the billion of dollars which are cited as evidences of "inflation danger," and are used as excuses for beating down wages, has been proved by the Federal Reserve Board's analysis of the ownership of bank deposits subject to check.

The Board says frankly that its investigation has shown a larger amount of "business deposits" and less "individual deposits" than had been "previously estimated." Business organizations have in bank 70 percent of all checking deposits, individuals own only 25 percent. The other five percent belongs to non-profit organizations such as unions, lodges, etc., and to foreigners.

Business organizations own \$38,700,000,000, individuals \$14,300,000,000, non-profit institutions \$1,400,000,000, foreigners \$1,200,000,000.

What becomes of all that ballyhoo about business being "taxed to death" while the working man riots in luxury?

And, how about all this "after the war prosperity" when the folks turn loose and spend their big fat war earnings with business. Looks like business has already got that money—or most of it at any rate.—United Mine Workers Journal.

POWER POLITICS IN ITALY

Confirmed cynics are referred to the Nov. 6th issue of the Saturday Evening Post, wherein they will find the headiest brew of Realpolitik since Machiavelli worked out the recipe. "Power Politics Succeeded in Italy" by Demaree Bess is the contribution we have in mind. Its thesis, briefly, is that we won out in Italy because we rejected all recourse to popular forces. Far from having anything against fascism as such, we tried from the start to bribe Mussolini into breaking with the Axis; having failed in this objective we fought and were ultimately in a position to approach Italy with anti-fascist slogans intended to win over the people. At the same time we instructed AMG officials "to suppress all forms of local political activity"; and with the slogan "Abolish Fascism!" we combined "such a conservative policy otherwise that it amounted to the freezing of the status quo in Sicily, once Mussolini's personal party machine had been destroyed." By this sort of manipulation, writes Mr. Bess admiringly, "the

decks were cleared for negotiations with any group inside Italy which could get rid of Mussolini." Accepting Mr. Bess's analysis without his glowing approval, we can see the "power-politics" part of his title, but we are not so sure about the success. The Darlan deal, with which he enthusiastically compares the Badoglio arrangement, has been defended on the ground that it saved lives. But what lives have been saved in our inch-by-inch advance through Italy? "Had the armistice come immediately," Adolfo Omodeo, rector of the University of Naples, told Herbert Matthews, "the Allies could have landed at Genoa, Spezia, and northern ports, and Italy would have been theirs. Now the peninsula is being devastated from south to north." Tragic, but we needed those fifty days for Mr. Bess's power politics. —The Nation.

The patient had just come out of a delirium. "Where I am?" he asked feebly, as he felt loving hands making him comfortable. "Am I in heaven?" "No," cooed his wife, "I'm still with you, dear."

IN THE WIND

From THE NATION

Military intelligence: "Filip Quiz," a children's game manufactured by Selchow and Righter, New York, includes the question, "Who commanded the Loyalists in the Spanish Civil War?" The answer provided is "General Franco." The manufacturer has no explanation of how the mistake was made, and reports that there have been no complaints thus far... One of the definitions in a recent cross-word puzzle published by the New York Times was "Famous Ukrainian patriot." The patriot was Petlura, who with German help fought the Bolsheviks in 1918.

Dr. Alfred Baake of Chicago, a spokesman for the National Civic Federation, comes out for collective bargaining: "It is to the interest of organized labor for business to have the right to bargain with labor without interference of government."

The Rubicon, an Italian-American news letter, offers this explanation of the destruction in Italy: "The civilizing work of two thousand years, which was only scratched by the various invaders of Italy who were supposed to have been uncivilized, has been destroyed in great part by the military machine of civilized nations that were fighting for democracy against autocracy."

Festung Europa: Many reports from France tell of patriots writing "Vive De Gaulle!" in public places. There has been no report thus far that anyone has written "Vive Giraud!"... German-language underground newspapers are circulating among Germans in Norway... Since the Norwegians have had to give up all their firearms, the bears, wolves, foxes, and Wolverines in their country have been increasing at an alarming rate. And the wild animals no longer show any fear of man... A Nazi paper in Prague explains the military situation with this quotation from Clausewitz: "Defense is the more effective form of warfare for insuring the defeat of the enemy."

Correction: It was stated in this column on October 23 that Prince Hubertus von Loewenstein's draft classification was 4-c, the category of refugees who want to defeat Hitler but don't want to shoot Germans. This was an error, for which we apologize. The Prince, a pre-Pearl Harbor father, is in Classification 3-a.

Soc. Zarja's Thanksgiving Concert and Operetta

Soc. Zarja is having another Thanksgiving Concert and also an operetta.

The concert and operetta are both very good. Included in the concert are three choruses, two ladies' choruses, duets and trios. All the songs are new, one being a waltz. It is similar to the "Blue Danube," and its name is "Southern Roses," and has been translated from English to Slovenian.

The name of the operetta we are giving is "Piknik v gozdu" (Picnic in the Forest). It is a comedy about a group of people on a picnic in a forest in Europe and the events that follow. A gypsy also enters the scene. There are two solos and four choruses.

The program will take place on November 25, 1943 at 5:30 p.m. at the Slovene National Home on St. Clair. The admission for both the dance and program is 50c in advance and 60c at the door. The admission for the dance alone is 50c and music will be furnished by Johnny Pecon's Orchestra.

Get your tickets from any Zarja member. We will also have refreshments.

Hoping to see you all on Thanksgiving.

A Zarja member,
Donna Slabe.

MELTING POT

There's a textile mill in Pennsylvania with an employe roll that's a perfect example of our melting pot democracy.

Sorting is done by an American.
Carding is done by an Italian.
Spinning is done by a Swede.
Drawing is done by a Scot.
Weaving is done by a Belgian.
Inspection is done by a Frenchman.

Scouring is done by an Albanian.
Dyeing is done by a Turk.
Pressing is done by a Pole.
Supervision is done by an Irishman. And what do they make? —American flags.

NICE WALLACE!

Vice President Wallace has made another of his excellent speeches, which hold out so much hope that then turns to ashes. This time he doesn't call for a vague "century of the common man" in which capitalism will do miraculously what apologists said capitalism was doing in the Coolidge era; namely, providing all men with peace, security and freedom. This time, speaking before civic groups in Texas, he attacked monopolies—transportation monopolies, which he says have burdened agriculture, industry and trade in the South and West, fostered monopoly in other industries and threatened the American way of life. This, he opines, is keeping these sections of the country in colonial status and is the source of many of this country's ills.

The vice president ringingly calls for legislation to break up transportation monopolies, which he likens to the plundering and intolerable stranglehold of previous railroad empires on the people; and urges an end to discriminations (regional rate discriminations, he means, not Jim Crow).

So far so good. Mr. Wallace is against burdens on the people and against plundering and monopoly.

Then he goes on to another group in Dallas and promises organized labor at the UAW hall that "full employment may help solve the whole postwar world picture and prevent future wars." How get full employment? Mr. Wallace proceeds then to the junior chamber of commerce, whose members he warns that "business must co-operate with the government to preserve the capitalistic system and preserve free enterprise."

Full swing around the circle. Now everybody's satisfied and we can go back to the system that's responsible for it all. Hail the Third World War!—The Call, New York.

Victory for J. L. Lewis

The coal settlement must be regarded as a substantial victory for John L. Lewis. Although he did not succeed in getting the full increase of two dollars a day—ten dollars for the five-day week—which he demanded last spring, the weekly increase under the new contract amounts to approximately \$11.50 because of overtime pay on Saturdays. From the standpoint of the general public, however, the settlement is not without merit. The working time of the miners has been lengthened by one hour a day in addition to the extension brought about by the introduction of the six-day week. This should mean a considerable increase in the production of coal at a time when every effort must be made to expand output. Moreover, the partial recognition of the principle of portal-to-portal pay must be regarded as justified. When the extra hours and payment for part of the underground travel time are taken in account, the settlement can be fitted within the framework of the "Little Steel" formula. The most serious cause for apprehension in connection with the settlement lies in the fact that it will undoubtedly strengthen Lewis's prestige not only within the United Mine Workers but in the labor movement as a whole. Responsible sections of organized labor may have to pay a heavy price for Mr. Lewis's victory.—The Nation.

NEW LOW FOR PUBLICITY AGENTS

Carol of Rumania is as disreputable a "spring of royalty" as ever disgraced a throne. He succeeded in getting out of his country with a lot of money and a mistress. Apparently our government barred the door to him, so he went to Mexico.

Now he has hired an American publicity agent, and almost every day we read about Carol's "devotion to democracy," and the lady in the case is pictured as "cultured and refined." Manifestly it is all part of a scheme to get his royal profligate into this country, so he may be in a more advantageous position to carry on negotiations for the recovery of his throne.

We hope no one in our State Department is a party to this despicable conspiracy. Having barred the door to Carol, Uncle Sam should keep it barred. In the meantime, it is interesting to speculate just how much the newspaper men who are boosting Carol's game are receiving for their labors.—Labor.

SATISFIED WORKERS ARE BEST PRODUCERS

Satisfied workers make the best producers, the War Manpower Commission reported. Citing results of an industrial survey, the commission said it found, that where morale among workers is good, production is high, and that the reverse is true where workers have unsettled grievances.

GOVERNMENT OWNS 75% OF NEW PLANTS

Business Publications Fear Post-War Effects Unless Property Is Junked

Uncle Sam's huge investment in war plants is turning the post-war dreams of Big Business into a nightmare. Hints are appearing in publications devoted to industry that it is not too early to begin considering what shall be done with these plants when no longer needed for war production, and broad intimations are held out that most of them should be junked.

The New York Trust Company revealed that the Federal government owns 75 per cent of the 1,500 plants built in less than three years at a cost of \$20,000,000,000.

If the government keeps the plants and should decide to operate them as

"yardstick," the bank pointed out, it would control more than 80 per cent of the aluminum capacity of the country, 92 per cent of magnesium, 20 per cent of steel, nearly 100 per cent of synthetic rubber and high-octane gasoline, 50 per cent of machine tools and at least 90 per cent of aircraft capacity.

If the plants are continued in operation, the bank said, the country would have a capacity to produce goods valued at 155 billion dollars or 55 billions more than we turned out in 1940.

ONLY HALF OF WOMEN WORKERS KEEP JOBS

For every two women who take jobs in war factories, one quits, the Office of War Information reported recently. It investigated the reasons why half the women drop out and here's what it found:

Some find running a home and filling a war job too much to handle. Inadequate child care facilities compel many women to return home.

Poor transportation and shopping difficulties tire them out.

Wives of service men leave their jobs when their husbands are transferred to other camps.

Some get married or have children, and then drop out of industry.

ADAMIC'S NEW BOOK MY NATIVE LAND

Based upon the author's exclusive material, this incredible story of YUGOSLAVIA — the country of the Croats, the Serbians and the Slovenians — and her heroic struggle holds a significant lesson for the democracies.

Order Your Copy Now

Autographed Copies Will Make An Ideal Xmas Gift

\$3.75 a copy

PROLETAREC BOOK SHOP

2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.